

NL

NL

NL

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 27.9.2007
COM(2007) 558 definitief

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD, HET EUROPEES
PARLEMENT, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET
COMITÉ VAN DE REGIO'S**

Actieplan inzake volwasseneneducatie

Het is nooit te laat om te leren

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD, HET EUROPEES PARLEMENT, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

Actieplan inzake volwasseneneducatie

Het is nooit te laat om te leren

1. INLEIDING

De staatshoofden en regeringsleiders verklaarden in 1997 in de preambule bij het Verdrag van Amsterdam vastbesloten te zijn *"het hoogst mogelijke kennisniveau voor hun volkeren na te streven door middel van ruime toegang tot onderwijs en door middel van de voortdurende vernieuwing daarvan"*¹.

In 2000 stelde de Europese Raad van Lissabon zich het strategische doel van Europa tegen 2010 de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie van de wereld te maken. Een belangrijk punt op de Lissabonagenda was de bevordering van de inzetbaarheid en van sociale insluiting door te investeren in de kennis en vaardigheden van de burgers in alle levensfasen.

In haar mededeling van 2001 *Een Europese ruimte voor levenslang leren realiseren*² benadrukte de Commissie opnieuw het belang van een leven lang leren voor alle Europese burgers. Een van de belangrijkste boodschappen was dat *de traditionele stelsels van gedaante zullen moeten veranderen. Ze zullen opener en flexibeler moeten worden, zodat de lerenden op de eigen behoeften en belangen toegesneden leertrajecten kunnen volgen en zo gebruik kunnen maken van de kansen die hun in hun leven geboden worden.*

Het gezamenlijk tussentijds verslag 2006 over de met het werkprogramma "Onderwijs en opleiding 2010" geboekte vooruitgang benadrukt dat alle burgers hun leven lang nieuwe kennis en vaardigheden moeten opdoen en dat de speciale behoeften van degenen die van de maatschappij uitgesloten dreigen te raken, bijzondere aandacht vereisen. Volwasseneneducatie (zowel kwantitatief als kwalitatief) is ook belangrijk voor de ontwikkeling van vaardigheden van midden- en hogeschoolden³.

In de mededeling van de Commissie van 2006 *"Volwasseneneducatie"*⁴: *een mens is nooit te oud om te leren*⁵ wordt erop gewezen dat volwasseneneducatie een groot aandeel heeft in een

¹ Het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, http://europa.eu/eur-lex/nl/treaties/dat/C_2002325NL.003301.html.

² Mededeling van de Europese Commissie: Een Europese ruimte voor levenslang leren realiseren, http://ec.europa.eu/education/policies/lll/life/communication/com_nl.pdf.

³ Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: Naar gemeenschappelijke beginselen inzake flexizekerheid: meer en betere banen door flexibiliteit en zekerheid, http://ec.europa.eu/employment_social/news/2007/jun/flexicurity_en.pdf.

⁴ In de mededeling van de Europese Commissie "Volwasseneneducatie: een mens is nooit te oud om te leren", wordt onder volwasseneneducatie verstaan alle vormen van educatie die volwassenen na voltooiing van hun initiële opleiding volgen.

leven lang leren. Volwasseneneducatie is van groot belang voor de ontwikkeling van burgerschap en competenties.

Dit actieplan richt zich op degenen die door hun geringe geletterdheid, hun ontoereikende beroepskwalificaties en/of hun onvermogen om met succes in de maatschappij te integreren benadeeld zijn. Afhankelijk van de lidstaat kunnen hiertoe ook migranten, ouderen, vrouwen of personen met een handicap behoren.

Het actieplan gaat uit van de premisse dat het buiten kijf staat dat Europa een hoogwaardig en toegankelijk volwasseneneducatiesysteem nodig heeft, gezien de uitdagingen waar het de komende jaren voor staat:

- Terugdringing van de arbeidstekorten als gevolg van de demografische veranderingen door een hogere kwalificatie van arbeidskrachten in het algemeen en van laaggeschoolden in het bijzonder (80 miljoen in 2006). Volwasseneneducatie kan hier een snelle en doeltreffende bijdrage leveren;
- Aanpak van het probleem van het aanhoudend hoge aantal voortijdige schoolverlaters⁶ (bijna 7 miljoen in 2006) door jonge volwassenen zonder startkwalificatie een tweede kans te bieden;
- Bestrijding van het hardnekkige probleem van armoede en sociale uitsluiting onder gemarginaliseerde groepen. Volwasseneneducatie kan de competenties van mensen verbeteren en hen helpen actieve burgers te worden en persoonlijke autonomie te vergaren;
- Betere integratie van migranten in de maatschappij en op de arbeidsmarkt. Volwasseneneducatie biedt cursussen op maat, waaronder taalcursussen, die dit integratieproces vergemakkelijken. Bovendien kan deelname aan volwasseneneducatie in het gastland migranten helpen hun eerdere kwalificaties gevalideerd en erkend te krijgen;
- Grotere participatie in een leven lang leren, met name gelet op het feit dat deze participatie na 34 jaar afneemt. Nu de gemiddelde actieve leeftijd in Europa stijgt, moet ook de deelname van oudere werknemers aan volwasseneneducatie toenemen.

Dat er meer in volwasseneneducatie geïnvesteerd moet worden, wordt bevestigd door de laatste resultaten voor de benchmarkindicator, die uitwijzen dat de participatie van volwassenen (25-64 jaar) in een leven lang leren niet langer toeneemt en in 2006 zelfs licht is gedaald tot 9,6 %⁷.

⁵ Mededeling van de Europese Commissie "Volwasseneneducatie: een mens is nooit te oud om te leren", COM(2006) 614 van 23.10.2006, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/nl/com/2006/com2006_0614nl01.pdf.

⁶ 6 miljoen in 2005: werkdocument van de diensten van de Commissie 'Progress towards the Lisbon objectives in education and training – Report based on indicators and benchmarks – Report 2006', SEC(2006) 639.

⁷ Ontwerpvoortgangverslag 2007.

Het actieplan moet de volwasseneneducatiesector helpen versterken zodat die zijn mogelijkheden ten volle kan benutten. Het is een complexe sector met uiteenlopende aanbieders voor allerlei doelgroepen. Het sectordoorsnijdende karakter van volwasseneneducatie wordt erkend.

De algemene doelstelling van het actieplan is uitvoering te geven aan de vijf kernboodschappen van de mededeling *Een mens is nooit te oud om te leren*: opheffing van de belemmeringen voor deelname aan volwasseneneducatie; vergroting van de kwaliteit en doelmatigheid van de sector; snellere validatie en erkenning; toereikende investeringen; monitoring van de sector.

1.1. Het raadplegingsproces

Deze mededeling is het resultaat van een uitgebreide raadpleging na de publicatie van de mededeling van 2006. In de eerste helft van 2007 heeft de Commissie de lidstaten geraadpleegd tijdens vier regionale bijeenkomsten (in Finland, Duitsland, Slovenië en Portugal) met vertegenwoordigers van de ministeries van onderwijs en werkgelegenheid, de sociale partners en de ngo's voor volwasseneneducatie.

In het kader van deze regionale bijeenkomsten presenteerde het gastland de deelnemers aan de hand van de kernboodschappen in de mededeling van 2006 voorbeelden van good practices die moesten aantonen:

- wat de voordelen zijn van een integrale aanpak waarbij alle belanghebbenden betrokken zijn;
- hoe laaggeschoolden met basiscompetenties kunnen worden toegerust;
- hoe beleid en maatregelen ontwikkeld kunnen worden om de participatie in volwasseneneducatie te vergroten;
- hoe een systeem voor de erkenning en validatie van niet-formele leerresultaten eruit zou kunnen zien.

Deze uitwisseling van good practices tijdens deze bijeenkomsten kan als eerste positieve resultaat van het raadplegingsproces worden aangemerkt.

De Commissie heeft ook gebruikgemaakt van informele "nationale aanspreekpunten" in de lidstaten om van de beleidsmakers, de sociale partners en de ngo's die actief zijn op het gebied van formele en niet-formele volwasseneneducatie, aanvullende feedback over het actieplan te krijgen⁸.

Bij de opstelling van het actieplan werd de Commissie verder bijgestaan door een deskundigengroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de lidstaten, de sociale partners en internationale organisaties zoals de Unesco.

⁸ Bij de raadpleging waren de 27 lidstaten, de drie EER-landen en Turkije betrokken.

2. HET ACTIEPLAN IS GEBASEERD OP EEN DOELMATIGE VOLWASSENENEDUCATIESECTOR

De bijdrage van de volwasseneneducatiesector aan de verwezenlijking van de Lissabondoelstellingen en een leven lang en levensbreed leren zou kunnen worden verbeterd door de invoering van doelmatigere systemen waarbij alle belanghebbenden betrokken zijn. De met dit actieplan te bereiken resultaten hangen ook af van de doelmatigheid van die systemen.

Erkend wordt dat de uitgangssituatie uit het oogpunt van participatie, kwaliteit, financiering en ontwikkeling van de sector in elke lidstaat anders is. Er zijn talloze voorbeelden van goede initiatieven die met steun van de EU in de lidstaten zijn ontwikkeld en waar anderen zich door zouden kunnen laten inspireren⁹.

Het raadplegingsproces en studies en onderzoek op dit gebied wijzen uit dat een krachtige en doelmatige volwasseneneducatiesector een aantal nauw verweven kernelementen omvat. Dat zijn:

- het gevolgde *beleid* om te voorzien in de behoeften van de samenleving en de economie;
- de *governance*structuren, met inbegrip van de kwaliteit, doelmatigheid en verantwoordelijkheid van de volwasseneneducatie;
- de *uitvoering*, waaronder leeractiviteiten, leerondersteuning en erkenning van leerresultaten die beantwoorden aan de motivatie- en leerbehoeften van de lerenden tegen de achtergrond van de behoeften van de maatschappij en de economie.

Er moet op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau nauw worden samengewerkt om de doelmatigheid van de volwasseneneducatiesector te verbeteren, de toegang te verruimen en te vergemakkelijken, en een adequate financiering mogelijk te maken¹⁰.

2.1. Beleid

In het kader van de raadpleging werd nogmaals bevestigd dat de *overheden, samen met andere betrokkenen*, absoluut moeten handelen om leermogelijkheden te garanderen die risicogroepen in staat te stellen sleutelcompetenties te verwerven¹¹. Dit is nodig om ervoor te zorgen dat volwassenen die de school zonder adequate formele kwalificaties hebben verlaten en hun basisvorming op een later tijdstip opnieuw willen beginnen of willen vervolgen, geholpen moeten worden met passende en innovatieve leertrajecten en mogelijkheden voor de verwerving van competenties door middel van werkgerelateerde opleidingen. De noodzaak van dergelijke maatregelen doet zich in de huidige context nog sterker gevoelen aangezien de werkomgeving en de competenties die vereist zijn om zich daarin met succes te handhaven, in snel tempo aan het veranderen zijn.

⁹ ESF060603-ESF Support to Education and Training Background Document.

¹⁰ Promoting adult learning, OESO, 2005, ISBN: 9264010939.

¹¹ Aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 inzake sleutelcompetenties voor een leven lang leren (2006/962/EG), PB L 394 van 30.12.2006, blz. 10.

De geraadpleegden vonden dat in vergelijking met andere vormen van leren de bijdrage en voordelen van de volwasseneneducatiesector onvoldoende voorwerp zijn van onderzoek, discussie en publicatie. Bovendien houdt de ontwikkeling van leermogelijkheden voor volwassenen geen gelijke tred met behoeften van het individu en de samenleving.

Om de participatie te vergroten en investeringen te stimuleren is het van fundamenteel belang dat de kwaliteit, relevantie, doelmatigheid¹² en doeltreffendheid van volwasseneneducatie duidelijk zichtbaar zijn.

De regeringen en andere betrokkenen moeten elk op hun eigen terrein ervoor zorgen dat volwasseneneducatie gemakkelijker toegankelijk wordt, dat er begeleiding en evaluatie beschikbaar is en dat haast wordt gemaakt met de validatie en erkenning van niet-formele en informele leerresultaten.

2.2. Goed bestuur

De geraadpleegden waren er duidelijk over dat goed bestuur door aanbieders van volwasseneneducatie bijdraagt tot een doeltreffende verstrekking van volwasseneneducatie. Dit leidt op zijn beurt weer tot goede leerresultaten voor de lerenden en een goed rendement voor alle betrokkenen.

Goed bestuur bij de aanbieders van volwasseneneducatie wordt gekenmerkt door:

- het centraal stellen van de volwassen lerende;
- een innovatieve benadering van leren;
- een analyse van de werkelijke behoeften;
- doelmatige beheerssystemen en een adequate toewijzing van middelen;
- professioneel personeel;
- kwaliteitsborgingsmechanismen voor de aanbieders;
- krachtige, evidencebased monitoring- en evaluatiesystemen binnen nationale kaders;
- nauwe betrekkingen met andere onderwijsterreinen en –organen, zoals organisaties van lerenden, brancheverenigingen en –instituten. Aangezien werkgevers een groot deel van de volwasseneneducatie voor hun rekening nemen door werkgerelateerde opleidingen aan te bieden en een gunstige omgeving voor leeractiviteiten te creëren, is het van essentieel belang dat zij bij de lokale en regionale planning betrokken worden.

Er moet op alle niveaus en in alle fasen van het leren (formeel en niet-formeel¹³) planmatig en systematisch te werk worden gegaan om de verantwoordelijkheid en transparantie te verbeteren en het nodige vertrouwen te bieden dat de volwasseneneducatie aan de eisen van alle betrokkenen, en met name de volwassen lerenden, beantwoordt.

¹² Mededeling van de Commissie "Doelmatigheid en rechtvaardigheid in de Europese onderwijs- en opleidingsstelsels", COM(2006) 481 definitief van 8.9.2006, http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/comm481_nl.pdf

¹³ Zie voor de definities het "Memorandum over levenslang leren" (SEC(2000) 1832 van 30.10.2000) en ander werk zoals de Classification of Learning Activities van Eurostat.

2.3. Uitvoering

De raadpleging wees uit dat volwasseneneducatie een dienst moet leveren die tegelijkertijd beantwoordt aan de behoeften van de volwassen lerende, inspeelt op de behoeften van de arbeidsmarkt en de samenleving, en de vraag stimuleert. Daarnaast is een scala aan onderling samenhangende maatregelen nodig om de talrijke belemmeringen voor participatie uit de weg te ruimen. In dit verband valt te denken aan het volgende:

- hoogwaardige informatie en begeleiding moeten binnen het bereik van de lerende gebracht worden. Dat kan worden bereikt via lokale diensten of diensten op de werkplek. Nagenoeg iedereen was het erover eens dat die voor de doelgroepen van dit actieplan kosteloos moeten zijn.
- het leeraanbod moet dicht bij de lerenden in hun woonplaats en op hun werk worden gebracht. Dit kan worden bereikt door middel van lokale leercentra, ngo's, werkplekleren, e-leren. Er moeten gedifferentieerde leermogelijkheden worden geboden die beantwoorden aan de specifieke behoeften van het individu;
- er moet flexibele toegang geboden worden tot evaluatie, validatie en erkenning van leerresultaten, die tot certificatie en kwalificatie leiden; dit moet worden ondersteund door begeleiding;
- de toegang tot hoger onderwijs¹⁴ moet worden verruimd om een kwalificatie op het eerstvolgende niveau te vergemakkelijken; er moeten vraaggestuurde financiële mechanismen worden ingevoerd (zoals individuele leerrekeningen, fiscale maatregelen en leningen – uit de openbare middelen of met een staatsgarantie) om de financiële beperkingen weg te nemen en vol- of deeltijds leren te stimuleren;
- individuen moeten worden aangemoedigd in hun eigen leren te investeren, zowel voor hun persoonlijke ontplooiing als voor hun inzetbaarheid. In dit verband is volwasseneneducatie een krachtig instrument voor het leren van talen, overeenkomstig de strategie die de Commissie in haar actieplan "Het leren van talen en de taalverscheidenheid bevorderen 2004-2006" uiteen heeft gezet¹⁵. Het is belangrijk dat volwassenen in hun keuzes begeleid worden om hen te helpen te profiteren van de door bedrijven, sociale diensten en andere instellingen geboden mogelijkheden.

3. ACTIEPLAN

Teneinde de kernboodschappen in de mededeling van 2006 ten uitvoer te leggen en op basis van de tijdens de recente raadpleging ingewonnen adviezen verzoekt de Commissie de

¹⁴ Flash Eurobarometer 192: 87 % van de onderwijsgevendenden aan universiteiten in de EU is van mening dat de universiteiten zich open moeten stellen voor volwassen lerenden.

¹⁵ Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: Het leren van talen en de taalverscheidenheid bevorderen: actieplan 2004 – 2006, http://ec.europa.eu/education/doc/official/keydoc/actlang/act_lang_nl.pdf.

lidstaten deel te nemen aan een Europees actieplan voor de sector met maatregelen op de volgende gebieden:

- analyse van de effecten van hervormingen in alle onderwijs- en opleidingssectoren in de lidstaten op de volwasseneneducatie;
- verbetering van de kwaliteit van het aanbod in de volwasseneneducatiesector;
- verbetering van de mogelijkheden voor volwassenen om op te klimmen in onderwijsniveau teneinde een kwalificatie te verwerven die minstens een niveau hoger ligt dan de vorige;
- versnelling van de evaluatie van vaardigheden en sociale competenties en de validatie en erkenning van leerresultaten;
- verbetering van de monitoring van de volwasseneneducatiesector.

De uitvoering van deze maatregelen kan worden ondersteund door het Europees Sociaal Fonds en het programma "Een leven lang leren".

3.1. Analyse van de effecten van hervormingen in alle onderwijs- en opleidingssectoren in de lidstaten op de volwasseneneducatie

De volwasseneneducatiesector raakt alle andere onderwijssectoren. Daarom is het belangrijk de effecten van ontwikkelingen in andere onderwijssectoren, zowel de formele als de niet-formele, en hun wisselwerking met de ontwikkelingen in de volwasseneneducatie te analyseren. De meeste lidstaten werken aan de opstelling van een nationaal kwalificatiekader in overeenstemming met het Europees kader voor kwalificaties. De discussie over de overdracht van studiepunten is gaande. Bij deze ontwikkelingen gaat het erom hoe de toegang, vooruitgang en overdracht kunnen worden vergemakkelijkt, en zij zijn dus mogelijk van belang voor de openstelling van kwalificatiesystemen voor volwassenen. Kwaliteitsborging vormt een belangrijk onderdeel van de hervormingen in onderwijs en opleiding. De ontwikkelingen in de volwasseneneducatiesector moeten worden geïntegreerd in het lopende moderniseringsproces in de onderwijs- en opleidingssector. In sommige lidstaten strekken de hervormingen zich al uit tot de volwasseneneducatie, in andere niet.

2008 Er zal opdracht gegeven worden tot een analyse, op basis van de bestaande nationale verslagleggingsmechanismen, van de effecten van de nationale hervormingen op de volwasseneneducatiesector. Deze analyse zou een kosten-batenanalyse van deze hervormingen moeten omvatten, zodat good practices ook echt gefundeerd beoordeeld kunnen worden. Zo nodig zal aanvullend onderzoek worden gedaan.

2009 Over de resultaten van de analyse zal verslag worden uitgebracht. Hierin zal aandacht worden besteed aan ontwikkelingen, resultaten en leemten op Europees en nationaal niveau. Met deze resultaten zal rekening worden gehouden bij de verdere ontwikkeling van het programma "Een leven lang leren" en andere relevante EU-initiatieven.

2010 De Commissie zal vanaf 2010 om de twee jaar een voortgangsverslag uitbrengen.

3.2. Verbetering van de kwaliteit van het aanbod in de volwasseneneducatiesector

De kwaliteit van het aanbod wordt bepaald door het beleid, de middelen, de accommodatie en tal van andere factoren, maar de belangrijkste factor is toch de kwaliteit van het betrokken personeel. Tot dusverre is in veel lidstaten weinig aandacht geschonken aan de opleiding (initiële opleiding en bij- en nascholing), de status en de beloning van personeel in de volwasseneneducatie. Met personeel in de volwasseneneducatie worden hier niet alleen docenten en opleiders bedoeld, maar ook leidinggevend personeel, keuzeadviseurs, mentors en administratief personeel. Zij moeten in staat zijn aan de verschillende behoeften van de specifieke groepen te voldoen. De kwaliteit van het personeel is cruciaal om volwassenen tot deelname te motiveren.

- 2008** De resultaten van de studie *Adult learning professions in Europe* zullen worden gepubliceerd. Daarin zullen bestaande good practices in de lidstaten worden beschreven en aanbevelingen worden geformuleerd. De good practices zullen via het werkprogramma "Onderwijs en opleiding 2010" en het programma "Een leven lang leren" worden verspreid (bijvoorbeeld door middel van peer learning en jobshadowing).
- 2009** Ontwikkeling van normen voor professionals in de volwasseneneducatie, waaronder begeleiding, gebaseerd op bestaande good practices.
- 2010** Verder onderzoek op het gebied van de ontwikkeling van kwaliteitsnormen voor aanbieders en de accreditatie van aanbieders. Dit zal ook bijdragen tot de monitoring van de sector.

3.3. Verbetering van de mogelijkheden voor volwassenen om op te klimmen in onderwijsniveau teneinde een kwalificatie te verwerven die minstens een niveau hoger ligt dan de vorige

Gezien de bevolkingsprognoses voor Europa, met een dalend aantal arbeidskrachten en de daaruit voortvloeiende tekorten op de arbeidsmarkt, is investeren in het menselijk en sociaal kapitaal van de doelgroepen cruciaal. Informatie en begeleiding zijn van essentieel belang om deze groepen te bereiken en te motiveren. Ook de media moeten worden ingeschakeld omdat op die manier moeilijk te bereiken groepen benaderd kunnen worden. En er moet geluisterd worden naar de lerenden zelf. Maar het is niet genoeg mensen voor onderwijs en opleiding te winnen. Zij moeten een reële kans krijgen om vooruit te komen en hun kwalificaties te verbeteren zodat zij zich beter in alle levenssferen kunnen integreren.

De lidstaten moeten studeren op de mogelijkheid nationale streefcijfers vast te stellen voor het optrekken van de competenties van de doelgroep.

- 2008** Inventarisatie van good practices en projecten om de doelgroepen te bereiken en hen in staat te stellen in het leven vooruit te komen en te slagen, met speciale aandacht voor de factoren die bepalend zijn voor hun integratie op de arbeidsmarkt, in het onderwijs en de opleiding, en in de maatschappij (vrijwilligerswerk). Er zal rekening worden gehouden met de resultaten van het programma "Een leven lang leren", met name met die van Grundtvig.
- 2009** Op grond van de resultaten van de inventarisatie (2008) zal in het kader van het programma "Een leven lang leren" een oproep tot het indienen van voorstellen

worden gedaan voor proefprojecten voor het bereiken van de doelgroepen en voor verder onderzoek met het oog op de doelstelling een kwalificatie op het eerstvolgende niveau te verwerven.

2010 Met de projecten en de monitoring van de resultaten zal tegelijkertijd worden begonnen. De lidstaten brengen in het gezamenlijk voortgangsverslag over onderwijs en opleiding verslag uit over de geboekte vooruitgang bij het optrekken van de competenties van de doelgroepen.

3.4. Versnelling van de evaluatie en erkenning van niet-formele en informele leerresultaten voor kansarme groepen

De erkenning en validatie van niet-formele en informele leerresultaten vormen een hoeksteen van de strategie inzake een leven lang leren. Veel lidstaten beschikken over een rechtskader en de meeste hebben proefprogramma's gestart.

De evaluatie en erkenning van vaardigheden en sociale competenties, los van de vraag waar en hoe die werden verworven, zijn vooral van belang voor degenen die geen basiskwalificaties hebben, zodat zij zich gemakkelijker in de maatschappij kunnen integreren. Zij beschikken over "onzichtbare" vaardigheden. Het is voor alle betrokkenen (werkgevers, regeringen, individuen, enz.) belangrijk dat deze erkend worden omdat er aanwijzingen zijn dat de erkenning van niet-formeel en informeel verworven vaardigheden tot aanzienlijke tijds- en geldbesparingen kan leiden. Daarom is het belangrijk dat de nationale regeringen zich positief opstellen tegenover de erkenning van niet-formele en informele leerresultaten. Er moet speciale aandacht worden besteed aan de validatie en erkenning van de competenties van migranten, onverminderd de Europese wetgeving inzake de erkenning van beroepskwalificaties¹⁶.

2008 Inventarisatie van good practices inzake de erkenning en validatie van niet-formele en informele leerresultaten met speciale aandacht voor sociale competenties, die hoofdzakelijk buiten het formele leersysteem zijn verworven.

2009 Peer learning op Europees niveau, uitwisseling van good practices en grensoverschrijdende uitwisseling van personeel. Dit zal worden gefinancierd door het programma "Een leven lang leren".

2010 Een eerste verslag over de resultaten zal op een seminar worden gepresenteerd en besproken, en de resultaten zullen aan alle betrokkenen worden medegedeeld.

3.5. Verbetering van de monitoring van de volwasseneneducatiesector

Zoals in de mededeling *Volwasseneneducatie: een mens is nooit te oud om te leren* wordt gesteld, is het een ernstige tekortkoming van de volwasseneneducatiesector dat die zich niet weet te verkopen. Er is dringend behoefte aan een gemeenschappelijk taalgebruik en begrip om de misverstanden en het gebrek aan vergelijkbare gegevens in de sector te boven te komen. Voor een regelmatige inventarisatie (om de twee jaar) van de ontwikkelingen in de sector is een minimum aan kerngegevens vereist.

¹⁶ Richtlijn 2005/36/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 september 2005 betreffende de erkenning van beroepskwalificaties, PB L 255 van 30.9.2005, blz. 22.

Deze actie hangt nauw samen met de lopende ontwikkelingen en werkzaamheden inzake indicatoren en benchmarks¹⁷, waaronder het werk van de Permanente Groep inzake benchmarks en indicatoren.

2008	Aan de hand van een door de Commissie in opdracht gegeven studie zouden de lidstaten en de betrokkenen het eens moeten worden over een voorstel voor consistente terminologie. De studie heeft ook ten doel een aantal kerngegevens voor te stellen om een tweejaarlijkse monitoring van de sector te vergemakkelijken.
2009	Er zal een glossarium met de overeengekomen terminologie worden opgesteld en gepubliceerd. Met de verzameling van de kerngegevens zal worden begonnen in de lidstaten die wensen deel te nemen.
2010	De resultaten zullen worden gepubliceerd in het gezamenlijk voortgangsverslag over onderwijs en opleiding 2010.

4. FOLLOW-UP VAN HET ACTIEPLAN INZAKE VOLWASSENENEDUCATIE

Het is hoog tijd dat volwasseneneducatie haar plaats krijgt binnen een leven lang leren en dat haar rol op alle beleidsvormingsniveaus wordt veiliggesteld zodat zij de problemen waarvoor Europa zich gesteld ziet, kan helpen oplossen.

Eind 2007 zou een werkgroep in het leven moeten worden geroepen om de Commissie en de lidstaten te helpen bij de uitwerking van de acties en projecten van dit actieplan, en voor de verdere uitvoering zorg te dragen. De Raad en het Parlement wordt verzocht het actieplan goed te keuren.

In de tweede helft van 2009 zal een conferentie worden belegd om verslag uit te brengen over de bereikte resultaten en te bespreken hoe het verder moet.

¹⁷ Een samenhangend kader van indicatoren en benchmarks voor de toetsing van de vorderingen met de Lissabondoelstellingen op onderwijs- en opleidingsgebied. COM(2007) 61 definitief.

BIJLAGE: ROUTEKAART VAN HET RAADPLEGINGSPROCES

- (1) **Vier bijeenkomsten van de deskundigengroep in Brussel**, onder deelneming van vertegenwoordigers van de diensten van de Europese Commissie (DG EMPL, DG ENTR, DG JLS), de sociale partners (EVV, EuroBusiness), internationale organisaties (OESO, Unesco), belanghebbenden en deskundigen uit de "vier regio's" en een vertegenwoordiger van de European Association for the Education of Adults.
- (2) **Vier transnationale raadplegingsbijeenkomsten met de lidstaten, de EER-landen en Turkije**, onder deelneming van vertegenwoordigers van de ministeries van onderwijs en werkgelegenheid, de sociale partners en andere belanghebbenden.
 - Helsinki, 22-23 februari 2007 Uitgenodigde landen: Denemarken, Estland, Finland, IJsland, Letland, Litouwen, Noorwegen, Zweden
 - Bonn, 12-13 maart 2007 Uitgenodigde landen: België, Duitsland, Frankrijk, Ierland, Liechtenstein, Luxemburg, Nederland, Verenigd Koninkrijk
 - Ljubljana, 26-27 maart 2007 Uitgenodigde landen: Bulgarije, Hongarije, Oostenrijk, Polen, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Tsjechië
 - Lissabon, 3-4 april 2007 Uitgenodigde landen: Cyprus, Griekenland, Italië, Malta, Portugal, Spanje, Turkije
- (3) **Overleg op hoog niveau met vertegenwoordigers van de lidstaten**
 - Heidelberg, 1-2 maart 2007 Informele ministersbijeenkomst
 - Hamburg, 22-23 mei 2007 Vergadering van de directeuren-generaal voor beroepsopleiding
 - Brussel, 14-15 juni 2007 Vergadering van het Raadgevend Comité voor de beroepsopleiding
- (4) **Informeel overleg met de lidstaten en andere belanghebbenden**
 - (a) Informeel overleg met de "nationale aanspreekpunten". De nationale autoriteiten van de lidstaten, de EER-landen en Turkije werd verzocht in de periode van 26 april tot 22 mei 2007 nationaal overleg te organiseren met belanghebbenden.
 - (b) Verder informeel overleg bij andere gelegenheden (bijeenkomsten van de sociale partners, conferenties, seminars en rondetafels over volwasseneneducatie).